

DOMINIK M. SZYMAŃSKI¹, DAWID SZYMAŃSKI²

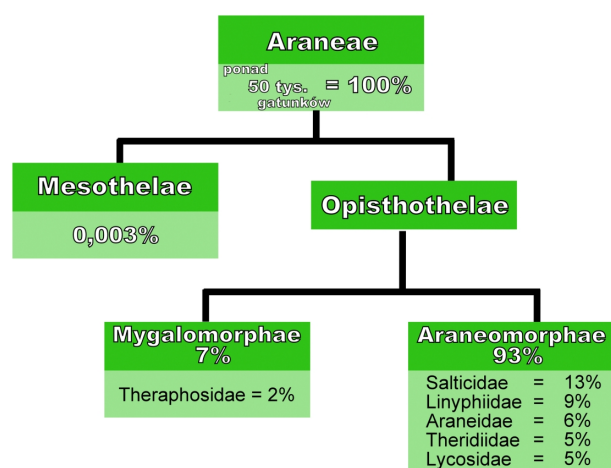
¹Piotrkowice 46, 62-561 Ślesin,
email: dominik.szymaski007@gmail.com, zwierzyniecwuqe@gmail.com,
ORCID 0000-0002-1077-4304

²Piotrkowice 46, 62-561 Ślesin,
email: dawid.szymaski111@gmail.com, zwierzyniecwuqe@gmail.com,
ORCID 0000-0003-0496-5689

THERAPHOSIDAE (ARANEAE: MYGALOMORPHAE) – HODOWLA, CHARAKTERYSTYKA RODZINY I PRZEGŁĄD DOSTĘPNYCH GATUNKÓW W POLSCE

WSTĘP

Ptasznikowate (Theraphosidae) to jedna z 132 aktualnie istniejących rodzin pajaków (Araneae). Wraz z 31 rodzinami należą do infrarzędu Mygalomorphae (stanowiącego 7% ogólnej liczby pajaków), grupy określanej jako prymitywniejsza w stosunku do szeroko rozpowszechnionej Araneomorphae (OPATOVA i współaut. 2020, MONTES DE OCA i współaut. 2022) (Ryc. 1). Na świecie aktualnie opisane są 1055 gatunki Theraphosidae ułożone w 158 rodzajach, które stanowią zaledwie 2% wszystkich opisanych gatunków pajaków (WORLD SPIDER CATALOG 2023).

Ryc. 1. Klasyfikacja pajaków z podziałem na podrzędy i infrarzędy uwzględniającym procentowy udział poszczególnych grup.

Są to duże, masywne pajaki pokryte włoskami, z kolcami jadowymi ułożonymi równolegle do osi ciała (co jest cechą szczególną Mygalomorphae), które powszechnie błędnie nazywane są tarantulami (CODDINGTON 2005, FOELIX 2010, ŻABKA 2013, GRABOWSKI i SZYMKO-WIAK 2017, PÉREZ-MILES 2020). Zwierzęta te występują w rejonach tropikalnych i subtropikalnych, zamieszkując wszystkie kontynenty z wyjątkiem Antarktydy (RAVEN 1985, FOELIX 2010, GUADANUCCI 2014, PÉREZ-MILES 2020). Wiele gatunków zasiedla bardzo izolowane środowiska, co implikuje duży udział gatunków będących endemitami (GUADANUCCI 2014, PÉREZ-MILES i PERAFÁN 2017, WORLD SPIDER CATALOG 2023).

Ze względu na swoje rozmiary, różnorodność ubarwienia, różne strategie życiowe oraz stosunkową łatwość i schematyczność hodowli, są to zwierzęta coraz częściej wybierane na domowych pupili (PÉREZ-MILES 2020). Celem tej pracy jest przybliżenie sposobów hodowli Theraphosidae, oszacowanie rynku i dostępności gatunków oraz analiza korzyści, jakie wpływają z rosnącego zainteresowania tymi zwierzętami.

RYNEK SPRZEDAŻY I DOSTĘPNOŚĆ GATUNKÓW

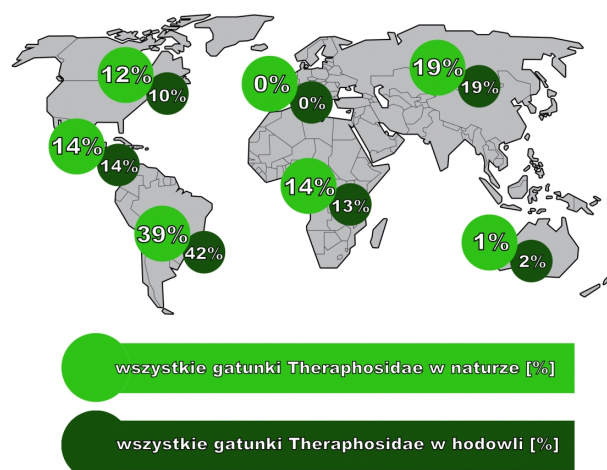
Na przestrzeni lat 2019–2021 prowadzono przegląd gatunków Theraphosidae dostępnych na polskim rynku. Ponadto monitorowano go od ponad 10 lat, co wiąże się z prowadzeniem wieloletnich hodowli przez autorów. Obserwowano oferty sklepów zoologicznych i terrarystycznych oraz oferty prywatnych hodowców

Słowa kluczowe: ptasznikowate, terrarystyka, hobby, ptaszniki

wystawiane w internecie na różnych forach i grupach tematycznych a także uczestnictwo na giełdach terrarystycznych. Skorzystano także z pomocy najbardziej doświadczonych hodowców i uzupełniono dane w oparciu o ich wiedzę.

W wyniku przeprowadzonej analizy potwierdzono występowanie na polskim rynku 311 gatunków, co stanowi 30% wszystkich Theraphosidae (97 rodzajów, czyli ponad 60% z 158 aktualnie istniejących) (WORLD SPIDER CATALOG 2023) (Tab. 1). Trzy gatunki (*Avicularia geroldi*, *Heterothele villosella*, *Tapinauchenius subcaeruleus*) mają wątpliwy status (*nomen dubium*) i wymagają zbadania materiału dowodowego w przyszłości (NENTWIG i współaut. 2020). Wiele analizowanych gatunków jest dystrybuowanych pod potoczną nazwą handlową. Pierwszy człon nazwy potocznej składa się zazwyczaj z przypuszczalnej kategorii taksonomicznej (rodzina, podrodzina, rodzaj) oraz lokalizacji, z której pochodzą odłowione okazy. Przypuszczalnie mogą to być taksony błędnie oznaczone w hodowli lub dotychczas nieopisane. Z sytuacją taką mieliśmy do czynienia w przypadku m.in. *Cardiopelma mascatum*, *Birupes simorixigorum*, oferowanym przez hodowców jako Selenocosminae Biru oraz *Theraphosa stirmi* oferowanym jako *Theraphosa* sp. Brungundy (VOL 1999, RUDLOFF i WEINMANN 2010, GABRIEL i SHERWOOD 2019).

Większość gatunków z rodziny Theraphosidae pochodzi z rejonów tropikalnych. Największa liczba gatunków występuje w Ameryce

Ryc. 2. Procentowy udział gatunków ptaszników żyjących w naturze i dostępnych na polskim rynku z uwzględnieniem podziału na kontynenty.

Południowej i stanowi to 39% wszystkich znanych, w Azji 19%, w Ameryce Centralnej 14%, Afryce 14% i Ameryce Północnej 12%. Najmniej gatunków występuje w Australii (1%) oraz Europie (niemal 0,004%) (WORLD SPIDER CATALOG 2023) (Ryc. 2).

Biorąc pod uwagę gatunki dostępne na polskim rynku uzyskujemy podobne wyniki. Procentowy udział gatunków z Ameryki Południowej stanowi 42%, z Azji 19%, Ameryki Centralnej 14%, Afryki 13%, Ameryki Północnej 10%, Australii 2% i Europy 0,003% (Tab. 1, Ryc. 2).

Tabela 1. Gatunki Theraphosidae dostępne w ofercie handlowej w Polsce z uwzględnieniem lokalizacji występowania w warunkach naturalnych na świecie. Lista skrótów: AN – Ameryka Północna, AC – Ameryka Centralna, AS – Ameryka Południowa, AF – Afryka, E – Europa, AZ – Azja, AU – Australia.

Lp	Nazwa rodzaju	Nazwa gatunku	Występowanie
1	<i>Acanthoscurria</i> Ausserer, 1871	<i>chacoana</i> BRÜTHES, 1909	AS
2		<i>cordubensis</i> THORELL, 1894	AS
3		<i>geniculata</i> (C. L. KOCH, 1841)	AS
4		<i>insubtilis</i> SIMON, 1892	AS
5		<i>juruenicola</i> MELLO-LEITÃO, 1923	AS
6		<i>maga</i> SIMON, 1892	AS
7		<i>musculosa</i> SIMON, 1892	AS
8		<i>natalensis</i> CHAMBERLIN, 1917	AS
9		<i>paulensis</i> MELLO-LEITÃO, 1923	AS
10	<i>Amazonius</i> CIFUENTES i BERTANI, 2022	<i>burgessi</i> (HÜSSER, 2018)	AS
11		<i>elenae</i> (SCHMIDT, 1994)	AS
12		<i>germani</i> CIFUENTES i BERTANI, 2022	AS
13	<i>Antillena</i> BERTANI, HUFF i FUKUSHIMA, 2017	<i>rickwesti</i> (BERTANI i HUFF, 2013)	AC
14	<i>Aphonopelma</i> Pocock, 1901	<i>anax</i> (CHAMBERLIN, 1940)	AN
15		<i>anitahoffmannae</i> LOCHT, MEDINA, ROJO i VÁZQUEZ, 2005	AN
16		<i>belindae</i> GABRIEL, 2011	AN
17		<i>bicoloratum</i> STRUCHEN, BRÄNDLE i SCHMIDT, 1996	AN

18		<i>burica</i> VALERIO, 1980	AC
19		<i>caniceps</i> (SIMON, 1891)	AN
20		<i>chalcodes</i> CHAMBERLIN, 1940	AN
21		<i>crinirufum</i> (VALERIO, 1980)	AC
22		<i>eutylum</i> CHAMBERLIN, 1940	AN
23		<i>hentzi</i> (GIRARD, 1852)	AN
24		<i>johnnycashi</i> HAMILTON, 2016	AN
25		<i>marxi</i> (SIMON, 1891)	AN
26		<i>moderatum</i> (CHAMBERLIN i IVIE, 1939)	AN
27		<i>mooreae</i> SMITH, 1995	AN
28		<i>pallidum</i> (F. O. PICKARD-CAMBRIDGE, 1897)	AN
29		<i>seemanni</i> (F. O. PICKARD-CAMBRIDGE, 1897)	AC
30		<i>serratum</i> (SIMON, 1891)	AN
31	<i>Augacephalus</i> GALLON, 2002	<i>breyeri</i> (HEWITT, 1919)	AF
32		<i>ezendami</i> (GALLON, 2001)	AF
33		<i>junodi</i> (SIMON, 1904)	AF
34	<i>Avicularia</i> LAMARCK, 1818	<i>avicularia</i> (LINNAEUS, 1758)	AS
35		<i>hirschi</i> BULLMER, THIERER-LUTZ i SCHMIDT, 2006	AS
36		<i>juvuensis</i> MELLO-LEITÃO, 1923	AS
37		<i>merianae</i> FUKUSHIMA i BERTANI, 2017	AS
38		<i>minatrix</i> POCKOCK, 1903	AS
39		<i>purpurea</i> KIRK, 1990	AS
40		<i>rufa</i> SCHIAPELLI i GERSCHMAN, 1945	AS
41		<i>variegata</i> F. O. PICKARD-CAMBRIDGE, 1896	AS
42	<i>Birupes</i> GABRIEL i SHERWOOD, 2019	<i>simoroxigorum</i> GABRIEL i SHERWOOD, 2019	AZ
43	<i>Bistriopelma</i> KADERKA, 2015	<i>lamasi</i> KADERKA, 2015	AS
44		<i>matuskai</i> KADERKA, 2015	AS
45	<i>Bonnetina</i> VOL, 2000	<i>cyaneifemur</i> VOL, 2000	AN
46		<i>minax</i> ORTIZ i FRANCKE, 2017	AN
47		<i>tanzeri</i> SCHMIDT, 2012	AN
48		<i>albiceps</i> POCKOCK, 1903	AN
49		<i>auratum</i> SCHMIDT, 1992	AN
50		<i>baumgarteni</i> SMITH, 1993	AN
51	<i>Brachypelma</i> SIMON, 1891	<i>boehmei</i> SCHMIDT i KLAAS, 1993	AN
52		<i>emilia</i> (WHITE, 1856)	AN
53		<i>hamorii</i> TESMOINGT, CLETON i VERDEZ, 1997	AN
54		<i>klaasi</i> (SCHMIDT i KRAUSE, 1994)	AN
55		<i>smithi</i> (F. O. PICKARD-CAMBRIDGE, 1897)	AN
56	<i>Bumba</i> PÉREZ-MILES, BONALDO i MIGLIO, 2014	<i>horrida</i> (SCHMIDT, 1994)	AS
57	<i>Cardiopelma</i> VOL, 1999	<i>mascatum</i> VOL, 1999	brak
58	<i>Caribena</i> FUKUSHIMA i BERTANI, 2017	<i>laeta</i> (C. L. KOCH, 1842)	AC
59		<i>versicolor</i> (WALCKENAER, 1837)	AC
60	<i>Catumiri</i> GUADANUCCI, 2004	<i>argentinese</i> (MELLO-LEITÃO, 1941)	AS
61	<i>Ceratogyrus</i> POCKOCK, 1897	<i>brachycephalus</i> HEWITT, 1919	AF
62		<i>darlingi</i> POCKOCK, 1897	AF
63		<i>marshalli</i> POCKOCK, 1897	AF
64		<i>meridionalis</i> (HIRST, 1907)	AF
65		<i>sanderi</i> STRAND, 1906	AF
66	<i>Chaetopelma</i> AUSSERER, 1871	<i>olivaceum</i> (C. L. KOCH, 1841)	E, AZ, AF
67	<i>Chilobrachys</i> KARSCH, 1892	<i>andersoni</i> (POCKOCK, 1895)	AZ
68		<i>bicolor</i> (POCKOCK, 1895)	AZ
69		<i>dyscolus</i> (SIMON, 1886)	AZ
70		<i>fimbriatus</i> POCKOCK, 1899	AZ
71		<i>fumosus</i> (POCKOCK, 1895)	AZ

72		<i>guangxiensis</i> (YIN i TAN, 2000)	AZ
73		<i>huahini</i> SCHMIDT i HUBER, 1996	AZ
74	<i>Chromatopelma</i> SCHMIDT, 1995	<i>cyaneopubescens</i> (STRAND, 1907)	AS
75	<i>Citharacanthus</i> Pocock, 1901	<i>cyaneus</i> (RUDLOFF, 1994)	AC
76	<i>Citharognathus</i> Pocock, 1895	<i>hosei</i> Pocock, 1895	AZ
77		<i>tongmianensis</i> ZHU, LI i SONG, 2002	AZ
78	<i>Coremiocnemis</i> SIMON, 1892	<i>hoggi</i> WEST i NUNN, 2010	AZ
79	<i>Crassicrus</i> REICHLING i WEST, 1996	<i>lamanai</i> REICHLING i WEST, 1996	AC
80	<i>Cyclosternum</i> AUSSERER, 1871	<i>familiare</i> (SIMON, 1889)	AS
81		<i>schmardae</i> AUSSERER, 1871	AS
82	<i>Cymbiapophysa</i> GABRIEL i SHERWOOD, 2020	<i>velox</i> (Pocock, 1903)	AS
83	<i>Cyriocosmus</i> SIMON, 1903	<i>aueri</i> KADERKA, 2016	AS
84		<i>bertae</i> PÉREZ-MILES, 1998	AS
85		<i>bicolor</i> (SCHIAPELLI i GERSCHMAN, 1945)	AS
86		<i>elegans</i> (SIMON, 1889)	AS
87		<i>giganteus</i> KADERKA, 2016	AS
88		<i>leetzi</i> VOL, 1999	AS
89		<i>perezmilesi</i> KADERKA, 2007	AS
90		<i>ritae</i> PÉREZ-MILES, 1998	AS
91		<i>sellatus</i> (SIMON, 1889)	AS
92		<i>venezuelensis</i> KADERKA, 2010	AS
93	<i>Cyriopagopus</i> SIMON, 1887	<i>albostratus</i> (SIMON, 1886)	AZ
94		<i>doriae</i> (THORELL, 1890)	AZ
95		<i>hainanus</i> (LIANG, PENG, HUANG i CHEN, 1999)	AZ
96		<i>lividus</i> (SMITH, 1996)	AZ
97		<i>longipes</i> (VON WIRTH i STRIFFLER, 2005)	AZ
98		<i>minax</i> (THORELL, 1897)	AZ
99		<i>schmidtii</i> (VON WIRTH, 1991)	AZ
100		<i>vonwirthi</i> (SCHMIDT, 2005)	AZ
101	<i>Cyrtopholis</i> SIMON, 1892	<i>anacanta</i> FRANGANILLO, 1935	AC
102		<i>cursor</i> (AUSSERER, 1875)	AC
103		<i>flavostriata</i> SCHMIDT, 1995	AC
104		<i>major</i> (FRANGANILLO, 1926)	AC
105	<i>Davus</i> O. PICKARD-CAMBRIDGE, 1892	<i>fasciatus</i> O. PICKARD-CAMBRIDGE, 1892	AC
106		<i>pentaloris</i> (SIMON, 1888)	AN, AC
107		<i>ruficeps</i> (SIMON, 1891)	AC
108	<i>Dolichothele</i> MELLO-LEITÃO, 1923	<i>bolivianum</i> (VOL, 2001)	AS
109		<i>diamantinensis</i> (BERTANI, SANTOS i RIGHI, 2009)	AS
110		<i>exilis</i> MELLO-LEITÃO, 1923	AS
111		<i>rufoniger</i> (GUADANUCCI, 2007)	AS
112	<i>Encyocratella</i> STRAND, 1907	<i>olivacea</i> STRAND, 1907	AF
113	<i>Ephebopus</i> SIMON, 1892	<i>cyanognathus</i> WEST i MARSHALL, 2000	AS
114		<i>murinus</i> (WALCKENAER, 1837)	AS
115		<i>rufescens</i> WEST i MARSHALL, 2000	AS
116		<i>uatuman</i> LUCAS, SILVA i BERTANI, 1992	AS
117		<i>affinis</i> (NICOLET, 1849)	AS
118	<i>Euathlus</i> AUSSERER, 1875	<i>manicata</i> (SIMON, 1892)	AS
119		<i>parvulus</i> (Pocock, 1903)	AS
120		<i>truculentus</i> L. KOCH, 1875	AS
121	<i>Eucratoscelus</i> Pocock, 1898	<i>pachypus</i> SCHMIDT i VON WIRTH, 1990	AF
122	<i>Eupalaestrus</i> Pocock, 1901	<i>campestratus</i> (SIMON, 1891)	AS
123		<i>weijenberghi</i> (THORELL, 1894)	AS
124	<i>Euthycaelus</i> SIMON, 1889	<i>colonica</i> SIMON, 1889	AS
125	<i>Grammostola</i> SIMON, 1892	<i>actaeon</i> (Pocock, 1903)	AS
126		<i>alticeps</i> (Pocock, 1903)	AS

127		<i>anthracina</i> (C. L. KOCH, 1842)	AS
128		<i>chalcothrix</i> CHAMBERLIN, 1917	AS
129		<i>grossa</i> (AUSSERER, 1871)	AS
130		<i>iheringi</i> (KEYSERLING, 1891)	AS
131		<i>pulchra</i> MELLO-LEITÃO, 1921	AS
132		<i>pulchripes</i> (SIMON, 1891)	AS
133		<i>quirogai</i> MONTES DE OCA, D'ELÍA i PÉREZ-MILES, 2016	AS
134		<i>rosea</i> (WALCKENAER, 1837)	AS
135	<i>Hapalopus</i> AUSSERER, 1875	<i>formosus</i> AUSSERER, 1875	AS
136		<i>triseriatus</i> CAPORACCO, 1955	AS
137	<i>Haplotremus</i> SIMON, 1903	<i>vilcanota</i> FERRETTI, CAVALLO, CHAPARRO, RÍOS-TAMAYO, SEIMON i WEST, 2018	AS
138	<i>Haploclastus</i> SIMON, 1892	<i>devamatha</i> PRASANTH i SUNIL JOSE, 2014	AZ
139	<i>Haplocosmia</i> SCHMIDT i VON WIRTH, 1996	<i>himalayana</i> (POCOCK, 1899)	AZ
140		<i>nepalensis</i> SCHMIDT i VON WIRTH, 1996	AZ
141	<i>Harpactira</i> AUSSERER, 1871	<i>atra</i> (LATREILLE, 1832)	AF
142		<i>baviana</i> PURCELL, 1903	AF
143		<i>cafreriana</i> (WALCKENAER, 1837)	AF
144		<i>chrysogaster</i> POCOCK, 1897	AF
145		<i>curator</i> POCOCK, 1898	AF
146		<i>dictator</i> PURCELL, 1902	AF
147		<i>gigas</i> POCOCK, 1898	AF
148		<i>hamiltoni</i> POCOCK, 1902	AF
149		<i>marksi</i> PURCELL, 1902	AF
150		<i>namaquensis</i> PURCELL, 1902	AF
151		<i>pulchripes</i> POCOCK, 1901	AF
152	<i>Harpactirella</i> PURCELL, 1902	<i>lightfooti</i> PURCELL, 1902	AF
153		<i>overdijki</i> GALLON, 2010	AF
154	<i>Heteroscodra</i> POCOCK, 1900	<i>maculata</i> POCOCK, 1900	AF
155	<i>Heterothele</i> KARSCH, 1879	<i>affinis</i> LAURENT, 1946	AF
156		<i>gabonensis</i> (LUCAS, 1858)	AF
157	<i>Holothele</i> KARSCH, 1879	<i>longipes</i> (L. KOCH, 1875)	AS
158	<i>Homoeomma</i> AUSSERER, 1871	<i>chilense</i> MONTENEGRO i AGUILERA, 2018	AS
159		<i>crassipes</i> POCOCK, 1897	AF
160		<i>gigas</i> POCOCK, 1897	AF
161	<i>Hysterocrates</i> SIMON, 1892	<i>hercules</i> POCOCK, 1900	AF
162		<i>laticeps</i> POCOCK, 1897	AF
163	<i>Idiothele</i> HEWITT, 1919	<i>mira</i> GALLON, 2010	AF
164		<i>nigrofulva</i> (POCOCK, 1898)	AF
165	<i>Iridopelma</i> POCOCK, 1901	<i>hirsutum</i> POCOCK, 1901	AS
166		<i>zorodes</i> (MELLO-LEITÃO, 1926)	AS
167	<i>Kankuamo</i> PERAFÁN, GALVIS i PÉREZ-MILES, 2016	<i>marquezi</i> PERAFÁN, GALVIS i PÉREZ-MILES, 2016	AS
168	<i>Kochiana</i> FUKUSHIMA, NAGAHAMA i BERTANI, 2008	<i>brunnipes</i> (C. L. KOCH, 1841)	AS
169	<i>Lampropelma</i> SIMON, 1892	<i>carpenteri</i> (SMITH i JACOBI, 2015)	AZ
170		<i>nigerrimum</i> SIMON, 1892	AZ
171	<i>Lasiadora</i> C. L. KOCH, 1850	<i>brevibulbus</i> (VALERIO, 1980)	AC
172		<i>cristata</i> (MELLO-LEITÃO, 1923)	AS
173		<i>difficilis</i> MELLO-LEITÃO, 1921	AS
174		<i>itabunae</i> MELLO-LEITÃO, 1921	AS
175		<i>klugi</i> (C. L. KOCH, 1841)	AS
176		<i>parahybana</i> MELLO-LEITÃO, 1917	AS
177		<i>sternalis</i> (MELLO-LEITÃO, 1923)	AS
178		<i>striatipes</i> (AUSSERER, 1871)	AS
179	<i>Lasiodorides</i> SCHMIDT i BISCHOFF, 1997	<i>polycuspulatus</i> SCHMIDT i BISCHOFF, 1997	AS

180		<i>striatus</i> (SCHMIDT i ANTONELLI, 1996)	AS
181	<i>Lyrognathus</i> Pocock, 1895	<i>crotalus</i> Pocock, 1895	AZ
182		<i>giannisposatoi</i> NUNN i WEST, 2013	AZ
183		<i>robustus</i> SMITH, 1988	AZ
184		<i>mesomelas</i> (O. PICKARD-CAMBRIDGE, 1892)	AC
185	<i>Megaphobema</i> Pocock, 1901	<i>peterklaasi</i> SCHMIDT, 1994	AC
186		<i>robustum</i> (AUSERER, 1875)	AS
187		<i>velvetosoma</i> SCHMIDT, 1995	AS
188		<i>balfouri</i> Pocock, 1897	AF
189	<i>Monocentropus</i> Pocock, 1897	<i>lambertoni</i> FAGE, 1922	AF
190	<i>Neischnocolus</i> PETRUNKEVITCH, 1925	<i>panamanus</i> PETRUNKEVITCH, 1925	AC
191	<i>Neoholothele</i> GUADANUCCI i WEINMANN, 2015	<i>fasciaaurinigra</i> GUADANUCCI i WEINMANN, 2015	AS
192		<i>inicei</i> (F. O. PICKARD-CAMBRIDGE, 1899)	AS
193	<i>Nhandu</i> LUCAS, 1983	<i>carapoensis</i> LUCAS, 1983	AS
194		<i>chromatus</i> SCHMIDT, 2004	AS
195		<i>coloratovillosus</i> (SCHMIDT, 1998)	AS
196		<i>tripepii</i> (DRESCO, 1984)	AS
197	<i>Omothymus</i> THORELL, 1891	<i>schioedtei</i> THORELL, 1891	AZ
198		<i>violaceopes</i> (ABRAHAM, 1924)	AZ
199	<i>Ornithoctonus</i> Pocock, 1892	<i>aureotibialis</i> VON WIRTH i STRIFFLER, 2005	AZ
200		<i>costalis</i> (SCHMIDT, 1998)	AZ
201	<i>Orphnaecus</i> SIMON, 1892	<i>dichromatus</i> (SCHMIDT i VON WIRTH, 1992)	AU
202		<i>philippinus</i> (SCHMIDT, 1999)	AZ
203	<i>Pachistopelma</i> Pocock, 1901	<i>bromelicola</i> BERTANI, 2012	AS
204		<i>rufonigrum</i> Pocock, 1901	AS
205	<i>Pamphobeteus</i> Pocock, 1901	<i>antinous</i> Pocock, 1903	AS
206		<i>fortis</i> (AUSERER, 1875)	AS
207		<i>insignis</i> Pocock, 1903	AS
208		<i>nigricolor</i> (AUSERER, 1875)	AS
209		<i>ornatus</i> Pocock, 1903	AS
210		<i>petersi</i> SCHMIDT, 2002	AS
211		<i>ultramarinus</i> SCHMIDT, 1995	AS
212		<i>vespertinus</i> (SIMON, 1889)	AS
213	<i>Pelinobius</i> KARSCH, 1885	<i>muticus</i> KARSCH, 1885	AF
214	<i>Phlogiellus</i> Pocock, 1897	<i>bicolor</i> STRAND, 1911	AU
215		<i>johnreylazoi</i> NUNN, WEST i VON WIRTH, 2016	AZ
216	<i>Phormictopus</i> Pocock, 1901	<i>atrachomatus</i> SCHMIDT, 1991	AC
217		<i>auratus</i> ORTIZ i BERTANI, 2005	AC
218		<i>cancerides</i> (LATREILLE, 1806)	AC, AS
219		<i>cautus</i> (AUSERER, 1875)	AC
220		<i>cubensis</i> CHAMBERLIN, 1917	AC
221		<i>platus</i> CHAMBERLIN, 1917	AN, AC
222		<i>arboricola</i> (SCHMIDT i BARENSTEINER, 2015)	AZ
223	<i>Phormingochilus</i> Pocock, 1895	<i>everetti</i> Pocock, 1895	AZ
224		<i>pennellhewlettorum</i> SMITH i JACOBI, 2015	AZ
225	<i>Phrixotrichus</i> SIMON, 1889	<i>scrofa</i> (MOLINA, 1782)	AS
226		<i>vulpinus</i> (KARSCH, 1880)	AS
227	<i>Plesiopelma</i> Pocock, 1901	<i>insulare</i> (MELLO-LEITÃO, 1923)	AS
228		<i>longisternale</i> (SCHIAPELLI i GERSCHMAN, 1942)	AS
229	<i>Poecilotheria</i> SIMON, 1885	<i>fasciata</i> (LATREILLE, 1804)	AZ
230		<i>formosa</i> Pocock, 1899	AZ
231		<i>hanumavilasumica</i> SMITH, 2004	AZ
232		<i>metallica</i> Pocock, 1899	AZ
233		<i>miranda</i> Pocock, 1900	AZ
234		<i>ornata</i> Pocock, 1899	AZ

235		<i>regalis</i> Pocock, 1899	AZ
236		<i>rufilata</i> Pocock, 1899	AZ
237		<i>smithi</i> Kirk, 1996	AZ
238		<i>striata</i> Pocock, 1895	AZ
239		<i>subfusca</i> Pocock, 1895	AZ
240		<i>tigrinawesseli</i> Smith, 2006	AZ
241		<i>vittata</i> Pocock, 1895	AZ
242	<i>Psalmopoeus</i> Pocock, 1895	<i>cambridgei</i> Pocock, 1895	AS
243		<i>ecclesiasticus</i> Pocock, 1903	AS
244		<i>emeraldus</i> Pocock, 1903	AS
245		<i>irminia</i> Saager, 1994	AS
246		<i>langenbucheri</i> Schmidt, Bullmer i Thierer-Lutz, 2006	AS
247		<i>pulcher</i> Petrunkevitch, 1925	AC, AS
248		<i>reduncus</i> (Karsch, 1880)	AC
249		<i>victori</i> Mendoza, 2014	AN, AC
250	<i>Psednocnemis</i> West, Nunn i Hogg, 2012	<i>brachyramosa</i> (West i Nunn, 2010)	AZ
251		<i>jeremyhuffi</i> (West i Nunn, 2010)	AZ
252	<i>Pterinochilus</i> Pocock, 1897	<i>chordatus</i> (Gerstaecker, 1873)	AF
253		<i>lapalala</i> Gallon i Engelbrecht, 2011	AF
254		<i>lugardi</i> Pocock, 1900	AF
255		<i>murinus</i> Pocock, 1897	AF
256	<i>Pterinopelma</i> Pocock, 1901	<i>sazimai</i> Bertani, Nagahama i Fukushima, 2011	AS
257	<i>Sahydroaraneus</i> Mirza i Sanap, 2014	<i>raja</i> (Gravely, 1915)	AZ
258	<i>Sandinista</i> Longhorn i Gabriel, 2019	<i>lanceolatum</i> (Simon, 1891)	AC
259	<i>Scopelobates</i> Simon, 1903	<i>sericeus</i> Simon, 1903	AC
260	<i>Selenocosmia</i> Ausserer, 1871	<i>arndsti</i> (Schmidt i von Wirth, 1991)	AU
261		<i>aruana</i> Strand, 1911	AZ
262		<i>crassipes</i> (L. Koch, 1874)	AU
263		<i>javanensis</i> (Walckenaer, 1837)	AZ
264		<i>javanensis brachyplectra</i> Kulczyński, 1908	AZ
265		<i>javanensis sumatrana</i> Thorell, 1890	AZ
266		<i>kovariki</i> (Schmidt i Krause, 1995)	AZ
267		<i>lanipes</i> Ausserer, 1875	AZ, AU
268	<i>Selenotypus</i> Pocock, 1895	<i>plumipes</i> Pocock, 1895	AU
269	<i>Sericopelma</i> Ausserer, 1875	<i>angustum</i> (Valerio, 1980)	AC
270		<i>generala</i> Valerio, 1980	AC
271		<i>melanotarsum</i> Valerio, 1980	AC
272		<i>rubronitens</i> Ausserer, 1875	AC
273	<i>Sphaerobothria</i> Karsch, 1879	<i>hoffmanni</i> Karsch, 1879	AC
274	<i>Spinobatibiapalpus</i> Gabriel i Sherwood, 2020	<i>spinulopalpus</i> (Schmidt i Weinmann, 1997)	AS
275	<i>Stichoplastoris</i> Rudloff, 1997	<i>asterix</i> (Valerio, 1980)	AC
276	<i>Stromatopelma</i> Karsch, 1881	<i>calceatum</i> (Fabricius, 1793)	AF
277	<i>Taksinus</i> Songsangchote, Sippawat, Khaikaw i Chomphuphuang, 2022	<i>bambus</i> Songsangchote, Sippawat, Khaikaw i Chomphuphuang, 2022	AZ
278		<i>cupreus</i> Schmidt i Bauer, 1996	AS
279		<i>plumipes</i> (C. L. Koch, 1842)	AS
280	<i>Tapinauchenius</i> Ausserer, 1871	<i>polybotes</i> Hüsser, 2018	AC
281		<i>rasti</i> Hüsser, 2018	AC
282		<i>sanctivincenti</i> (Walckenaer, 1837)	AC
283	<i>Theraphosa</i> Walckenaer, 1805	<i>apophysis</i> (Tinter, 1991)	AS
284		<i>blondi</i> (Latreille, 1804)	AS
285		<i>stirmi</i> Rudloff i Weinmann, 2010	AS
286	<i>Thrigmopoeus</i> Pocock, 1899	<i>truculentus</i> Pocock, 1899	AZ

287	<i>Thrixopelma</i> SCHMIDT, 1994	<i>cyaneolum</i> SCHMIDT, FRIEBOLIN i FRIEBOLIN, 2005	AS
288		<i>lagunas</i> SCHMIDT i RUDLOFF, 2010	AS
289		<i>ockerti</i> SCHMIDT, 1994	AS
290		<i>peruvianum</i> (SCHMIDT, 2007)	AS
291		<i>pruriens</i> SCHMIDT, 1998	AS
292	<i>Tiltocatl</i> MENDOZA i FRANCKE, 2020	<i>albopilosus</i> (VALERIO, 1980)	AC
293		<i>epicureanus</i> (CHAMBERLIN, 1925)	AN
294		<i>kahlenbergi</i> (RUDLOFF, 2008)	AN
295		<i>sabulosus</i> (F. O. PICKARD-CAMBRIDGE, 1897)	AC
296		<i>schroederi</i> (RUDLOFF, 2003)	AN
297		<i>vagans</i> (AUSSENER, 1875)	AN, AC
298		<i>verdezi</i> (SCHMIDT, 2003)	AN
299	<i>Trichopelma</i> SIMON, 1888	<i>fulvum</i> (BRYANT, 1948)	AC
300	<i>Typhochlaena</i> C. L. KOCH, 1850	<i>costae</i> BERTANI, 2012	AS
301		<i>curumim</i> BERTANI, 2012	AS
302		<i>seladonia</i> (C. L. KOCH, 1841)	AS
303	<i>Vitalius</i> LUCAS, SILVA i BERTANI, 1993	<i>paranaensis</i> BERTANI, 2001	AS
304		<i>roseus</i> (MELLO-LEITÃO, 1923)	AS
305		<i>sorocabae</i> (MELLO-LEITÃO, 1923)	AS
306		<i>wacketi</i> (MELLO-LEITÃO, 1923)	AS
307	<i>Xenesthis</i> SIMON, 1891	<i>immanis</i> (AUSSENER, 1875)	AS
308		<i>intermedia</i> SCHIAPELLI i GERSCHMAN, 1945	AS
309		<i>monstrosa</i> Pocock, 1903	AS
310	<i>Ybyrapora</i> FUKUSHIMA i BERTANI, 2017	<i>diversipes</i> (C. L. KOCH, 1842)	AS
311		<i>sooretama</i> (BERTANI i FUKUSHIMA, 2009)	AS

WARUNKI HODOWLI

Ptasznikowate mimo dużej różnorodności gatunków i szerokiego rozmieszczenia na świecie stanowią raczej łatwe zwierzęta hodowlane, które żyją stosunkowo długo (samice niektórych gatunków do ponad 25 lat) (FOELIX 2010, ŻABKA 2013). Najważniejsze warunki, jakie należy zapewnić w niewoli to odpowiednia (wysoka) temperatura oraz (zazwyczaj) duża wilgotność. Większość Theraphosidae jest bardzo wrażliwa na przesuszenie (wykluczając gatunki pustynne) i polecane jest stosowanie pojemników z wodą, z których pająki chętnie ją pobierają.

Wśród osób hodujących ptasznikowate (potocznie zwanych ptasznikami) istnieje umowny podział uwzględniający rozprzestrzenienie pionowe w przyrodzie (GRABOWSKI i SZYM-KOWIAK 2017, SZYM-KOWIAK i GRABOWSKI 2022).

GATUNKI NAZIEMNE

Dla tych gatunków najlepiej sprawdzają się niskie pojemniki hodowlane, w których warstwa podłoża stanowi około połowę wysokości pojemnika. Gatunki zaliczane do tej grupy rzadko się wspinają i są podatne na urazy mechaniczne, ale z powodzeniem mogą kopać niewielkie nory. Do tej grupy możemy zaliczyć

ptasznikowate z rodzajów: *Acanthoscurria*, *Aphonopelma*, *Brachypelma*, *Chromatopelma*, *Cyriocosmus*, *Grammostola*, *Homoeomma* (Ryc. 3), *Lasiodora*.

GATUNKI NADRZEWNE

Te gatunki w naturze żyją na drzewach, budują gniazda wśród liści, w dziuplach i szczelinach pod korą. Preferowany pojemnik hodowlany powinien cechować się wysokością znacznie przekraczającą długość i szerokość. Warstwa podłoża nie powinna być gruba, ale dobrze jest wzbogacić wystrój pojemnika o gałęzie, tuby korkowe, kawałki kory i wyższe rośliny. Do tej grupy możemy zaliczyć ptasznikowate z rodzajów: *Amazonius*, *Avicularia*, *Caribena*, *Iridopelma*, *Poecilotheria* (Ryc. 4), *Stromatopelma*.

GATUNKI PODZIEMNE

Jest to grupa pajaków prowadząca najbardziej skryty tryb życia. Większą część życia spędzają pod ziemią. Pojemnik hodowlany powinien zawierać grubą warstwę podłoża, w którym pająk może kopać rozległą sieć tuneli. Do tej grupy zaliczamy ptasznikowate z rodzajów: *Cyriopagopus*, *Ephebopus*, *Haplocosmia*, *Hysterochrates*, *Idiothele*, *Pelinobius* (Ryc. 5).

Ryc. 3. Ptasznik naziemny *Homoeomma chilense* MONTENEGRO i AGUILERA, 2018.

Ryc. 4. Ptasznik nadrzewny *Poecilotheria regalis* Pocock, 1899.

Ryc. 5. Ptasznik podziemny *Pelinobius muticus* KARSCH, 1885.

POKARM

Ptasznikowate w naturze polują na różnego rodzaju bezkręgowce, czasami polując także na niewielkie kręgowce. W hodowli jako pokarm zazwyczaj stosowane są owady karmowe. Najczęściej spotykane gatunki to świerszcze, karaczany, mącznik młynarek, drewnojad oraz szarańcza. Różne gatunki owadów są preferowane przez różne grupy pajaków. Przy wyborze typu ofiary, należy uwzględnić jej wielkość, mobilność oraz atrakcyjność. Zazwyczaj posiadacze dużej liczby gatunków pajaków samodzielnie hodują zwierzęta karmowe (SKOWRONEK i in. 2018).

ZAGROŻENIA I JADOWITOŚĆ

Przedstawiciele pajaków z rodziny Theraphosidae wyposażone są w gruczoły jadowe. Ukąszenie tych zwierząt nie stanowi jednak zagrożenia dla życia i nie notowano przypadków śmiertelnych (GRABOWSKI i SZYMKOWIAK 2017, PÉREZ-MILES 2020). Zwierzęta te posiadają jednak bardzo duże kolce jadowe, więc samo ukąszenie może być bolesne (FOELIX 2010, PÉREZ-MILES 2020).

Część gatunków z Ameryki Południowej jako formę obrony w razie zagrożenia, stosuje

wyczesywanie „włosków parzących” (*urticating hairs*) występujących na odwłoku. Wyczesane włoski drogą powietrzną przedostają się na intruza, a będąc zaopatrzone w niewielkie haczyki, z łatwością wbijają się w jego skórę powodując świąd i podrażnienie (FOELIX 2010). Taka forma obrony występuje u pajaków z rodzajów: *Acanthoscurria*, *Brachypelma*, *Chromatopelma*, *Cyriocosmus*, *Grammostola*, *Lasiodora*, *Pamphobeteus*, *Theraphosa*, *Tiltocatl*.

ASPEKTY PRAWNE I GATUNKI Z LISTY CITES

W opinii publicznej powielany jest mit, że aby hodować duże jadowite pająki wymagane są szczególne pozwolenia. Wśród pajaków jedynie przedstawiciele rodzajów *Phoneutria*, *Atrax* (*A. robustus*), *Hadronyche*, *Loxosceles*, *Sicarius*, *Latrodectus* (*L. mactans*, *L. tedecimguttatus*, *L. katipo*) zaliczane są do I kategorii zwierząt niebezpiecznych a *Latrodectus hasselti* i *L. variolus* do II kategorii zwierząt niebezpiecznych (Dz.U. 2011 nr 173 poz. 1037). W przypadku kategorii I posiadanie jest dozwolone jedynie w przypadku ogrodów zoologicznych i placówek naukowych prowadzących badania nad zwierzętami, a zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, nie dotyczą ośrodków rehabilitacji

zwierząt i azyli dla zwierząt. W stosunku do zwierząt gatunków zaliczonych do kategorii II, regionalny dyrektor ochrony środowiska, właściwy ze względu na ich przetrzymywanie, może zezwolić na odstępstwa od zakazów. Może to zrobić po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii zaświadczenia, stwierdzającego spełnianie przez wnioskodawcę warunków przetrzymywania zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi, odpowiednich do liczby zwierząt, których dotyczy wnioski, oraz uniemożliwiających ich ucieczkę lub przypadkowy kontakt z osobami postronnymi. A także wymagane jest spełnienie warunków, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi.

Hodowle pozostałych gatunków nie wymagają posiadania zezwoleń.

Część gatunków Theraphosidae ze względu na status zagrożenia w naturze została objęta konwencją waszyngtońską (CITES). W konsekwencji Unia Europejska umieściła je w aneksach rozporządzenia rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi. Wprowadza to obowiązek posiadania i przekazywania dokumentacji potwierdzającej legalność pochodzenia każdego okazu.

W przypadku rozrodu hodowca zobowiązany jest do udokumentowania pochodzenia młodych uzyskując zaświadczenie o rozmnożeniu w niewoli pajaków, wydane przez Powiatowy Inspektorat Weterynarii.

W dalszej kolejności sprzedając przychowek hodowca powinien przekazać nabywcom potwierdzone za zgodność z oryginałem kopie tego dokumentu.

Naruszenia przepisów są przestępstwem regulowanym przez prawo polskie (Dz. U. z 2020 r. poz. 55, Dz. U. z 2019 r. poz. 1000, 1495, 1556, 1751, 2294) i Unii Europejskiej (WE, nr 338/97 z 9 grudnia 1996 r., WE, nr 865/2006 z 4 maja 2006 r.).

Gatunki i rodzaje objęte konwencją waszyngtońską to: *Aphonopelma pallidum*, *Brachypelma*, *Poecilotheria*, *Tliltocatl* oraz *Caribena versicolor* od 2023 roku (UNEP-WCMC 2021, cites.org).

PODSUMOWANIE

Zebrane dane dostarczają informacji o 311 taksonach obecnych w krajowym obrocie handlowym ptaszników, co stanowi 30% wszystkich opisanych gatunków Theraphosidae. Dodatkowo wykazano 3 gatunki o statusie *nomen dubium* (*Avicularia geroldi*, *Heterothele villosella*, *Tapinauchenius subcaeruleus*) oraz kilkadzie-

siąt taksonów wymagających badań taksonomicznych. Z każdym rokiem obserwuje się jednak pojawianie się nowych gatunków, które stopniowo są wprowadzane na rynek, rozmnażane a następnie stają się jego stałym elementem.

Hodowla przy zachowaniu zasad prawnych może także przynieść różnorodne korzyści:

a) zachowanie gatunków rzadkich, chronionych (CITES) a także endemitów. Większość gatunków z powodzeniem rozmnaża się w niewoli a hodowcy przykładają wiele starań do czystości gatunkowej. Pozwala to na zachowanie stabilnej populacji, która w każdej chwili mogłaby zasilić populacje występujące w naturze.

b) możliwość dostarczenia cennego materiału badawczego. Hodowle pozwoliły na dostarczenie materiału do badań np.: związku morfologii stóp z typem zasiedlanego środowiska (SZYMKOWIAK i GRABOWSKI 2022), właściwości przeciwdrobnoustrojowych przędzy (SZYMKOWIAK i współaut. 2020), zachowań życiowych i społecznych (RAAB i DROLSCHAGEN 2007), zależności pokarmowych (SZYMAŃSKI D. 2019, SZYMAŃSKI D.M. 2019) bez konieczności pozyskiwania okazów z natury.

c) odkrywanie nowych, nieznanych nauce gatunków, jak to było możliwe w przypadku m.in. *C. mascatum*, *T. stirni* i *B. simoroxigorum* (VOL 1999, RUDLOFF i WEINMANN 2010, GABRIEL i SHERWOOD 2019). Autorzy niniejszego opracowania zebrali materiał dotyczący kilkudziesięciu słabo zbadanych gatunków, które wymagają wnikliwszej analizy taksonomicznej w przyszłości.

d) prowadzenie hodowli to doskonała możliwość poznania tych zwierząt i edukowanie społeczeństwa. W opinii publicznej istnieje przeświadczenie, że ptasznikowate to zwierzęta groźne i niebezpieczne. W naszym kraju od lat organizowane są różnego rodzaju wystawy oraz giełdy zwierząt egzotycznych, dzięki którym zmienia się to błędne przekonanie. Wydarzenia takie pozwalają dowiedzieć się, że zwierzęta te mogą stać się wdzięcznymi do hodowli pupilami. Na takich spotkaniach można uzyskać rzeczowe informacje od hodowców, a także spróbować przełamać swoje lęki i poszerzyć posiadaną wiedzę.

PODZIĘKOWANIA

Autorzy pracy pragną podziękować prof. PAWŁOWI SZYMKOWIAKOWI za cenne rady, uwagi i sugestie dotyczące pierwszej wersji pracy, dr inż. MATEUSZOWI RAWSKIEMU za weryfikację aspektów prawnych, EMANUEŁOWI SZYMAŃSKIEMU za przygotowanie oprawy graficznej, WOJCIECHOWI PAŁASZOWI i PRZEMYSŁAWOWI PILCHOWI za weryfikację i uzupełnienie listy gatunków, mgr inż.

ARTUROWI GRZELAKOWI za poprawki oraz recenzentom za ich wkład w końcowy wygląd pracy.

Streszczenie

Ptasznikowate (Theraphosidae) ze względu na łatwość prowadzenia hodowli, duże rozmiary, ciekawą kolorystykę i długość życia stają się coraz chętniej kupowanymi zwierzętami egzotycznymi. Ich rosnąca popularność i różnorodność gatunkowa na krajowym rynku była rzadko poruszaną tematyką opracowań. Niniejsza praca jest przeglądem dostępnych do hodowli taksonów z uwzględnieniem ich rozmieszczenia na świecie. Przedstawiono również aspekty hodowli i ochrony gatunkowej, analizowane na gruncie przepisów prawnych. Wskazano ponadto korzyści, jakie oferuje rynek hodowlany poprzez dostarczenie egzemplarzy do badań bez konieczności ich odłowów w środowisku życia a także zachowanie liczebności populacji, która może posłużyć odbudowie gatunków w ich naturalnym środowisku.

LITERATURA

- CODDINGTON J.A., 2005. *Phylogeny and classification of spiders*. Spiders of North America: an identification manual. American Arachnological Society 377.
- FOELIX R.F., 2011. *Biology of Spiders*. Third Edition, Oxford University Press.
- GABRIEL R., SHERWOOD D., 2019. A new genus and species of theraphosid spider from Sarawak, Borneo (Araneae: Theraphosidae). *Journal of the British Tarantula Society* 34 (1): 19-34.
- GRABOWSKI P., SZYMKOWIAK P., 2017. Zróżnicowanie ptaszników (Theraphosidae) czyli gdzie mieszkają i jak żyją włochate bestie polujące na ptaki. *Wszechświat*, 118 (4-6), 126-133.
- GUADANUCCI J.P.L., 2014. Theraphosidae phylogeny: relationships of the 'Ischnocolinae' genera (Araneae, Mygalomorphae). *Zoologica Scripta* 43 (5), 508-518.
- MONTES DE OCA L., INDICATTI R.P., OPATOVA V., ALMEIDA M., PÉREZ-MILES F., BOND J.E., 2022. Phylogenomic analysis, reclassification, and evolution of South American nemesioid burrowing mygalomorph spiders. *Molecular Phylogenetics and Evolution* 168 (107377), 1-19.
- NENTWIG W., BLICK T., GLOOR D., JÄGER P., KROPF C., 2020. How to deal with destroyed type material? The case of Embrik Strand (Arachnida: Araneae). *Arachnologische Mitteilungen* 59, 22-29.
- OPATOVA V., HAMILTON C.A., HEDIN M., MONTES DE OCA L., KRÁL J., BOND J.E., 2020. Phylogenetic systematics and evolution of the spider infraorder Mygalomorphae using genomic scale data. *Systematic Biology* 69, 671-707.
- PÉREZ-MILES F., 2020. *New world tarantulas: taxonomy, biogeography and evolutionary biology of Theraphosidae*. Zoological monographs, 6. Springer, Geneva.
- PÉREZ-MILES F., PERAFÁN C., 2017. Behavior and biology of Mygalomorphae. [W:] *Behaviour and Ecology of Spiders*. VIERA, C., GONZAGA, M. (red). Springer, Cham, 29-54.
- RAAB T., DROLSCHAGEN B., 2007. Keeping and breeding *Heterothele villosella* Strand, 1907 (Theraphosidae: Ischnocolinae). *Journal of the British Tarantula Society* 22 (3): 82-88.
- RAVEN R., 1985. The spider infraorder Mygalomorphae (Araneae): cladistics and systematic. *Bulletin of the American Museum of Natural History* 182, 1-180.
- Rozporządzenie Rady (WE) Nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/XT/PDF/?uri=CELEX:01997R0338-20130810&from=ES> z dnia 04.04.2023
- Rozporządzenie komisji (WE) Nr 865/2006 z dnia 4 maja 2006 r. ustanawiające przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/XT/PDF/?uri=CELEX:02006R0865-20150205> z dnia 04.04.2023
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi (Dz.U. 2011 nr 173 poz. 1037), <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20111731037> z dnia 04.04.2023
- RUDLOFF J.P., WEINMANN D., 2010. A new giant tarantula from Guyana. *Arthropoda Scientia* 1, 21-40.
- SKOWRONEK P., SCHULZ M., STANISZEWSKI A., IWAŃSKI B., SIKORSKI Ł., WÓJCIK Ł., i współaut. 2018. *Karaczan argentyński, szary i turecki w hodowlach karmowych przeznaczonych do zwierząt egzotycznych*. *Nauki Przyrodnicze* 2 (20), 50-58.
- SZYMAŃSKI D., 2019. Wpływ zróżnicowanej częstotliwości karmienia samic pająka *Heterothele villosella* (Mygalomorphae, Theraphosidae) na liczbę i masę jaj oraz kokonów. Praca magisterska, maszynopis. Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
- SZYMAŃSKI D. M., 2019. Rozwój i przeżywalność młodocianych osobników pająka *Heterothele villosella* (Mygalomorphae, Theraphosidae) w zmieniających warunkach pokarmowych. Praca magisterska, maszynopis. Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
- SZYMKOWIAK P., GRABOWSKI P., 2022. Morphological differentiation of ventral tarsal setae and surface sculpturing of Theraphosids (Araneae: Theraphosidae) with different types of lifestyles. *Annals of the Entomological Society of America* 115, 3: 314-323. doi:10.1093/aesa/saac001
- SZYMKOWIAK P., TSIARESHNYA N., KOCZURA R., 2020. Spider silk of *Linothele fallax* and *Linothele megatheloides* (Mygalomorphae, Dipluridae) does not affect the growth of bacteria. *Biologia* 75, 1679-1683.
- UNEP-WCMC (Comps.) 2021. *Checklist of CITES species*. CITES Secretariat, Geneva, Switzerland and UNEP-WCMC, Cambridge, United Kingdom. Accessed on 05.04.2022
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55)
- Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1000, 1495, 1556, 1751, 2294)
- VOL F., 1999. A propos d'une spermatheque inhabituelle. *Arachnides* 42, 1-13.
- WORLD SPIDER CATALOG. 2023. *World Spider Catalog*. Version 24. Natural History Museum Bern, online at <http://wsc.nmbe.ch>, accessed on 01.04.2023. doi:10.24436/2
- ŻABKA M.M., 2013. *Pajęczy Świat*. PAN, Warszawska Drukarnia Naukowa, Warszawa.

DOMINIK M. SZYMAŃSKI¹, DAWID SZYMAŃSKI²

¹Piotrkowice 46, 62-561 Ślesin, email: dominik.szymaski007@gmail.com, zwierzyniecwo@gmail.com, ORCID 0000-0002-1077-4304,

²Piotrkowice 46, 62-561 Ślesin, email: dawid.szymaski111@gmail.com, zwierzyniecwo@gmail.com, ORCID 0000-0003-0496-5689

THERAPHOSIDAE (ARANEAE: MYGALOMPORPHAE) – BREEDING, FAMILY CHARACTERISTICS AND AN OVERVIEW
OF THE AVAILABLE SPECIES IN POLAND

Summary

Tarantulas (Theraphosidae), due to their ease of maintenance, large size, interesting colors and life expectancy, are becoming more and more eagerly kept exotic animals. Their growing popularity and diversity on the domestic market has been a rarely discussed topic of the studies. This paper is an overview of taxa available for breeding, taking into account their distribution around the world. It also presents aspects related to breeding and species protection analyzed on the basis of legal regulations. An attempt was made to assess the benefits offered by the livestock market by providing specimens for research without the need to catch them, as well as maintaining a population that can be used to rebuild species in their natural environment.

Key words: tarantulas, terraristics, hobby, bird spiders